

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การมองตนเองในภาวะคืนสู่ครอบครัวและสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” นั้น ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) เป็นหลักในการศึกษา เนื่องจากมุ่งที่จะศึกษาเด็กและเยาวชนที่ผ่านการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งจะเป็นการทำความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกของเด็กที่กระทำผิดซ้ำในระดับลึก โดยให้ย้อนทบทวนถึงระยะเวลาในช่วงหลังจากได้รับการปล่อยตัว สิ่งที่เขาเผชิญ การจัดการกับปัญหาและความช่วยเหลือที่เขาได้รับ จนกระทั่งเขากระทำผิดอีกครั้ง และศาลตัดสินให้เข้ารับการฝึกอบรมมากกว่า 1 ครั้งนั้น เขารู้สึกต่อสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไรและคิดวางแผนต่ออนาคตไว้อย่างไร จากประเด็นดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้เรื่องเล่า (Narrative) เพื่อการเข้าถึงข้อมูล การทำความเข้าใจผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ดังต่อไปนี้

เรื่องเล่า (Narrative) คือ วิธีการที่ผู้ศึกษาในแนวทางสตรีนิยม นิยมใช้ในกระบวนการศึกษาวิจัย แนวคิดของ Jokob Lothe (2000, p. 23, อ้างถึงใน จตุพร บุญ-หลง, 2548, น. 23) นำให้พิจารณาความหมายของเรื่องเล่าไว้ว่า

... สิ่งที่น่าเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงกัน อันถูกกำหนดขึ้นในห้วงเวลาและพื้นที่ ... และมีความสำคัญโดยมูลฐาน ในฐานะที่เป็นรูปแบบหนึ่งของบรรดาสิ่งแสดงออกทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังแสดงถึงแบบแผนต่าง ๆ เกี่ยวกับประสบการณ์ของปัจเจก รวมไปถึงความตระหนักรู้ภายในจิตใจต่อชีวิตของปัจเจกเอง

เรื่องเล่าในลักษณะเรื่องเล่าชีวิต (life narrative) อันหมายถึง เรื่องเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิต (life experience) ประสบการณ์เป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับปัจเจก อันเกี่ยวโยงกับความทรงจำและอดีต ซึ่งปัจเจกแต่ละคนย่อมผ่านการสร้างประสบการณ์ชีวิตของตนเอง ประสบการณ์ชีวิตจึงถือเป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับการศึกษา

ผู้เล่าเรื่องจะมีกระบวนการมองกลับและย้อนรอยความคิดเก่าของตนเอง ตามแนวคิดของสตรีนิยมได้กล่าวว่า “การเล่าเรื่องของผู้หญิงยังเป็นปฏิบัติการที่แสดงถึงความต้องการมีพื้นที่เพื่อแสดงจุดยืนและวิพากษ์ต่อคนกลุ่มหลังทางสังคมเพื่อสร้าง Authority ให้กับสิ่งที่ตนเองพูดหรือเล่าออกมา” หากพิจารณาในแง่ของวิชาการพบว่า เรื่องเล่าสามารถถูกนำมาศึกษาได้ลึกมากกว่านั้น หรือกล่าวได้ว่า “Narrative as a site of political struggle” (กฤตยา โภคากร, 2548, น. 40-42) นอกจากนี้ยังยอมพิจารณาได้ว่า เรื่องเล่าในฐานะที่เป็นวิธีวิทยา คือ การสำรวจ

ประสบการณ์ชีวิตของปัจเจกที่ถ่ายทอดไว้ในเรื่องเล่า อันมีส่วนเชื่อมโยงถึงมิติทางความปรารถนาตามภาวะอัตวิสัยและจิตวิญญาณ ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาและการทำความเข้าใจต่อตัวตนของปัจเจก อันโยงไปถึงบริบททางการดำเนินชีวิต รวมถึงค่านิยมและวัฒนธรรมที่ปัจเจกยึดถือ การเล่าเรื่องจึงเป็นการผลิตซ้ำตัวตนของปัจเจกในชีวิตประจำวัน และเป็นกระบวนการที่ปัจเจกแสดงตัวตนออกมาในปริบทสาธารณะ (อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2546, น. 103, อ้างถึงใน จตุพร บุญ-หลง, 2548, น. 23)

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพจึงต้องอาศัยวิธีการ (Methods) ต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ หนังสือวิชาการ รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่กระทำความผิดซ้ำ การมองตนเอง (Self-concept) แนวคิดการเผชิญปัญหาและการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) เป็นการศึกษาข้อมูลจากการลงพื้นที่และเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยตรง ในระหว่างเดือนเมษายน-สิงหาคม 2551 รวม 5 เดือน โดยอาศัยวิธีการ ดังต่อไปนี้

1) การสัมภาษณ์ลุ่มลึก (In-depth Interview) โดยที่การสัมภาษณ์เชิงลึกระหว่างผู้ศึกษากับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจำนวน 11 ราย เป็นการสนทนากันอย่างมีทิศทาง มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจที่ชัดเจนจากชีวิตเรื่องราวต่าง ๆ ในที่นี้เห็นว่า การสัมภาษณ์ในงานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นเช่นเดียวกับการสัมภาษณ์อื่น ๆ คือ ประกอบด้วยชุดของความสัมพันธ์เชิงพลวัตที่มีความสลับซับซ้อนของผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพนิยมเรียกว่า “ผู้วิจัยกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย” (Researchers and Research Participants) คุณภาพของข้อมูล จำนวนปริมาณข้อมูล หรือประเภทของข้อมูลที่รวบรวมนั้นจะเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัย กับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย แบ่งเป็น

ก. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ถือว่าเป็นการเก็บข้อมูลที่ดีที่สุดในการเก็บรวบรวมสาระด้านประสบการณ์ของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ทั้งนี้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างนี้ มีลักษณะตรงข้ามกับการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยสิ้นเชิง

ข. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยปกติ นักวิจัยจะกำหนดคำถามที่พอจะตัดสินใจได้ว่าคำถามอะไรบ้าง หรือใช้คำสำคัญ (Keywords) เป็นเครื่องชี้นำในการสัมภาษณ์

2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งในงานสังคมสงเคราะห์ ที่นำมาใช้เพื่อประกอบในกระบวนการแสวงหาความจริง (Fact Finding) ในการปฏิบัติงานในที่นี้ จะประยุกต์ใช้วิธีการนี้เพื่อประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความแข็งแกร่งและน่าเชื่อถือ การสนทนากลุ่มในการศึกษาค้นคว้า จัดสนทนากลุ่มในพื้นที่การศึกษา โดยให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ในเชิงลึกแล้ว เข้ามามีส่วนรวมในกลุ่มสนทนาด้วย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน ประสพการณ์ ความคิดเห็น ความรู้สึกและอื่น ๆ ระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกับเด็กและ เยาวชนที่เข้าร่วมกลุ่มสนทนา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เดียวกัน

3) การสังเกต (Observation) การเก็บข้อมูลโดยการสังเกตเป็นการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เฝ้าดูปรากฏการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ถูกสังเกตอย่างตั้งใจ และมีการวางแผน เป็นระบบ เพื่อหาคำตอบที่สนองวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยอาศัยการมอง การฟังและทำการ บันทึกลักษณะที่ได้พบเห็นอย่างเป็นระบบ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2547, น. 141) ซึ่งผู้ศึกษาใช้การสังเกต ทั้ง 2 วิธี คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participation Observation) คือ การเข้าร่วมในสถานการณ์ ของสิ่งที่ศึกษา ในกระบวนการกิจกรรมที่เด็กและเยาวชนได้สัมผัส รวมถึงในกระบวนการขณะที่ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากเด็กและเยาวชน และการสังเกตโดยไม่มีส่วนร่วม (Non-participation Observation) โดยผู้ศึกษาเป็นผู้เฝ้ามองจากภายนอกถึงสถานการณ์ กิจกรรมของผู้มีส่วนร่วม ในการวิจัยอยู่ห่าง ๆ การสังเกตในศึกษาวิจัยนี้เป็นการที่ผู้ศึกษาลงในภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูล และไม่ได้เป็นผู้ร่วมอยู่ในสถานการณ์ที่เด็กและเยาวชนได้ผ่านมานในอดีต

4) การจดบันทึกและการบันทึกเสียง เป็นการบันทึกข้อมูลที่ได้รับจากผู้มี ส่วนร่วมในการวิจัย สิ่งที่สังเกตหรือได้ยินจากกระบวนการศึกษา โดยผู้ศึกษาจะทำการขออนุญาต ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก่อนการบันทึกทุกครั้งและไม่บันทึกข้อมูลในกรณีที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ไม่ต้องการให้เปิดเผย ซึ่งการจดบันทึกและการบันทึกเสียงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถ เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสมโดยผู้ศึกษาใช้ในทุกระยะของกระบวนการเพื่อ ความครบถ้วนในทุกประเด็น

การเข้าถึงกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรในการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาต้องเข้าไปทำการศึกษาและเก็บข้อมูลโดยตรงกับกลุ่มประชากรนั้นคือ เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ ซึ่งปัจจุบันเด็กและเยาวชนยังคงอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หากพิจารณาการเข้าถึงของคนภายนอกสำนักงานทางราชการแล้วก็อาจจะเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ในการศึกษาของเราอาจเรียกได้ว่าเป็นพื้นที่ปิดมากพอสมควร แต่เนื่องจากผู้ศึกษาเองกำลังอยู่ในช่วงระหว่างการเป็นผู้ช่วย/ผู้ประสานงานวิจัย “โครงการพัฒนารูปแบบการฟื้นฟูสุขภาพเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน” โดยทำการวิจัยในหลายพื้นที่ด้วยกัน ซึ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งของการศึกษามีความซ้อนทับกับพื้นที่งานวิจัย คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนใน 5 พื้นที่ ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 1 จังหวัดระยอง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 จังหวัดขอนแก่น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 9 จังหวัดสงขลาและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี จังหวัดนครปฐม ดังนั้นการลงพื้นที่เพื่อศึกษาพร้อมไปกับการดำเนินงานวิจัยในส่วนที่รับผิดชอบก็น่าจะเป็นโอกาสหนึ่งในการเปิดพื้นที่ในการเข้าถึงองค์กร ข้อมูลการสร้างความสัมพันธ์เบื้องต้นกับผู้ที่เกี่ยวข้องและเป็นการเตรียมพื้นที่เพื่อการเก็บข้อมูลกับเด็กและเยาวชนด้วย

ส่วนการเข้าถึงในระดับที่เป็นทางการ ผู้ศึกษาต้องอาศัยกระบวนการทางราชการจากการทำจดหมายจากทางคณะฯ ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อเข้าสู่กระบวนการศึกษาและการเข้าถึงกลุ่มประชากรนั้น ผู้ศึกษาจะขอข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างจากนักสังคมสงเคราะห์หรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เก็บข้อมูลเด็กตามคุณสมบัติของกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดขอบเขตไว้แล้วข้างต้น โดยพิจารณาที่ฐานความผิดต่าง ๆ กัน และเป็นกลุ่มที่กระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้จะต้องเป็นเด็กและเยาวชนที่ยินดี สม่ครใจที่จะเข้าร่วมในการศึกษาค้างนี้ด้วย

ในกระบวนการศึกษาข้อมูล ผู้ศึกษาอาศัยการสร้างสัมพันธ์ภาพเป็นประการแรกเพื่อเปิดพื้นที่ความสัมพันธ์ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การเข้าถึงข้อมูลในระดับลึกมากยิ่งขึ้น โดยที่ผู้ศึกษาจะแนะนำตัว อธิบายรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษาค้างนี้ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทราบถึงสิทธิของตนเองในการตอบคำถามว่า เรามีสิทธิที่จะตอบหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ไม่ว่างให้ข้อมูลผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจจะขอพักหรือหยุดการพูดคุยได้ทันที หากจะมีการบันทึกเสียงจะแจ้งและขออนุญาตผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก่อนด้วย

เช่นเดียวกัน และอธิบายถึงหลักการรักษาความลับที่เรายึดถือเป็นหลักจรรยาบรรณในการวิจัย และวิชาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล
2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่มกับเด็กและเยาวชน
3. เครื่องบันทึกเสียง เพื่อบันทึกบทสนทนาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อความสำคัญที่เด็กและเยาวชนมีการสะท้อนต่อประเด็นคำถามต่าง ๆ ในขณะที่ให้สัมภาษณ์ หรือสนทนากลุ่ม
4. สมุดบันทึกเพื่อจดข้อความสำคัญ บันทึกการสัมภาษณ์และการสังเกต

นักวิจัยในฐานะเครื่องมือในการวิจัย (Researcher as a research instrument)

การศึกษาเรื่อง “การมองตนเองในภาวะคืนสู่ครอบครัวและสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” นั้น ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยประเด็นในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นความสนใจโดยส่วนตัวของผู้ศึกษาเองเป็นพื้นฐาน เนื่องจากผู้ศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสในบางส่วนของชีวิตของเด็กที่ผ่านความผิดพลาดในฐานะผู้กระทำ หรือเด็กกระทำความผิด ที่บางคนอาจเรียกเขาว่า “ยุวอาชญากร” ซึ่งเป็นคำเรียกขานที่ดีตราดอกย้ำการกระทำไปในทิศทางที่เลวร้ายอาจเกินกว่าที่เป็นจริง อันนำมาซึ่งการปฏิบัติต่อดีในมุมมองเดิม ๆ ที่มุ่งการลงโทษเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เกิดขึ้น แต่การทำงานในเชิงการคุ้มครองสิทธินั้น การให้นิยามยอมเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี โดยเรียกเด็กกลุ่มนี้ในภาพรวมก็คือ “เด็กในกระบวนการยุติธรรม”

งานวิจัยกับโอกาสในการเปิดโลกประสบการณ์ของผู้ศึกษา

ผู้ศึกษาเองมีโอกาสก้าวเข้ามารับรู้ เรียนรู้และแลกเปลี่ยนภาพชีวิตของเด็กที่กระทำผิดอย่างจริงจังครั้งแรกหลังจากเรียนจบปริญญาตรี นั่นคือ การได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาวิจัยในชุดโครงการเด็กในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งทำงานในโครงการย่อย “การศึกษาสถานการณ์และกลไกการเฝ้าระวังและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมลพรรณ สุวรรณโณ เป็นหัวหน้าโครงการ ผู้ศึกษาในฐานะผู้ช่วยนักวิจัยในขณะนั้น ทำให้ได้คลุกคลีอยู่กับข้อมูลเอกสารในเชิงทฤษฎี/ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่กระทำความผิด การปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กในการสร้างกลไกการเฝ้าระวังและคุ้มครองสิทธิเด็ก เป็นระยะเวลาหลายเดือนก่อนที่จะได้ลงพื้นที่จริง รวมไปถึงการเข้าร่วม

ในเวทีการสัมมนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กในกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย การลงพื้นที่ทำให้ผู้ศึกษาก้าวเข้าสู่/เข้าถึงข้อมูลในเชิงประจักษ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่ได้จากเสียงสะท้อนของเด็กและเยาวชนเองเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ปัญหาและความต้องการที่เด็กกลุ่มนี้เรียกร้องจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ยิ่งสร้างการทำความเข้าใจและเพิ่มความเข้าใจต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเหล่านี้มากขึ้น

งานวิจัยและการศึกษา : การจุดประกายความคิดที่เชื่อมโยงกัน

โครงการวิจัยเรื่อง “โครงการพัฒนารูปแบบการฟื้นฟูสุขภาพเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน” นั้น เป็นจุดเริ่มต้นของความคิดและประเด็นการศึกษาครั้งนี้ เป็นโครงการวิจัยที่ผู้ศึกษาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะของการเป็นผู้ช่วย / ผู้ประสานงานวิจัย ถือได้ว่าเป็นโอกาสที่ดีอีกครั้งหนึ่งที่ทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจได้เรียนรู้และรับรู้ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งประเด็นการศึกษาที่ผู้ศึกษาสนใจและจัดทำขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งได้รับแรงบันดาลใจหรือจุดประกายความคิดจากงานวิจัยนี้ โดยในการศึกษาของผู้ศึกษากับงานวิจัยมีความแตกต่างกัน ทั้งในมุมมองเชิงแนวคิดพื้นฐาน ประเด็นการศึกษา วิธีการ กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งขอบเขตในการศึกษา ซึ่งผู้ศึกษามุ่งเน้นการศึกษาประเด็นในระดับปัจเจกบุคคล เช่น การมองตนเอง เรื่องราวชีวิตและประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ผ่านการเล่าเรื่องโดยเน้นเป้าหมายที่ตัวเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางของการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลและเข้ามาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหลัก แม้ว่าขอบเขตในเชิงพื้นที่ของการศึกษาจะมีการซ้อนทับกับส่วนหนึ่งของพื้นที่งานวิจัยก็ตามที่ส่วนงานวิจัยจะมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยในระดับองค์กร ระบบการบริหารงานของหน่วยงานนำร่องที่นำรูปแบบบ้านกาญจนาภิเษกมาใช้ โดยกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน และในส่วนที่เป็นการศึกษาข้อมูลจากเด็กและเยาวชนก็จะเชื่อมโยงกับการทำงานขององค์กร เช่น ความพึงพอใจต่อการทำงานขององค์กร ความคิดเห็น ความรู้สึก เป็นต้น ซึ่งเกิดขึ้นในกระบวนการที่เด็กและเยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

จากพื้นฐานการเรียนรู้สู่กรอบแนวทางการศึกษา

จากพื้นฐานการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทของผู้ศึกษาทางด้านสังคมสงเคราะห์ จึงเสริมสร้างแนวคิด แนวทางและการปฏิบัติอันนำไปสู่การเชื่อมโยงประเด็นการศึกษาในมุมมองด้านบริการที่เด็กและเยาวชนต้องการในสถานการณ์ที่เขาต้องเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตภายหลังการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยอยู่บนฐานการทำความเข้าใจมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเคารพในสิทธิมนุษยชนอันพึงมี พึงได้รับและปฏิบัติต่อเขาเยี่ยงคนปกติทั่วไป

ดังนั้นการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาในฐานะเครื่องมือในการศึกษาวิจัยจึงมีความต้องการที่จะแสวงหาความรู้ รับรู้และความเข้าใจในประเด็นความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิดภายหลังการได้รับอิสรภาพจากการควบคุมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (หลังปล่อย) ศึกษาในกรณีเด็กที่มีการกระทำความผิดซ้ำและเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในศูนย์ฝึกฯ อีกครั้ง โดยผ่านกระบวนการเล่าและการฟังเสียงของเด็กและเยาวชนเหล่านั้น เพื่อให้เขาเป็น ผู้สะท้อนตนเอง สิ่งที่พวกเขาคิด/คาดหวังต่อชีวิตหลังปล่อย การเผชิญปัญหาและวิธีการจัดการกับ ปัญหา จนกระทั่งจุดเปลี่ยนที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำและมองย้อนคิดต่อสิ่งที่ผ่านมานั้นด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ เป็นเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ จำนวน 11 ราย โดยเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีคุณสมบัติ/ คุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. เป็นเด็กและเยาวชนหญิงและชายที่กระทำผิดซ้ำ จำนวน 11 ราย
2. มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงอายุ 18 ปีบริบูรณ์ ณ วันที่กระทำความผิด
3. ได้รับการปล่อยตัวกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม แล้วกลับไปกระทำผิดซ้ำ (อีกครั้ง)
4. ฐานความผิดของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย และความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยพิจารณาฐานความผิดปัจจุบันเป็นหลักและอาจเป็นฐานความผิดที่ซ้ำหรือไม่ซ้ำกับคดีเดิมก็ได้ ฐานความผิดละ 2 ราย
5. ศาลตัดสินให้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมาแล้ว มากกว่า 1 ครั้ง
6. ปัจจุบันยังอยู่ในการดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
7. เด็กและเยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 5 พื้นที่ ได้แก่ ศูนย์ฝึก และอบรมเด็กและเยาวชน เขต 1 จังหวัดระยอง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 จังหวัด ขอนแก่น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชน เขต 9 จังหวัดสงขลา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี จังหวัด นครปฐม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากระเบียบวิธีและเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งจากการสัมภาษณ์กลุ่มเล็ก การสนทนากลุ่มและการสังเกตเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายนั้น มาดำเนินการจัดระบบระเบียบและเป็นหมวดหมู่ และวิเคราะห์โดยการมองหาประเด็นหลัก (major themes) หรือแบบแผนหลัก ๆ (major patterns) ที่พบในข้อมูลการสัมภาษณ์ทั้งหมดก่อน แล้วจึงนำมาแตกออกเป็นประเด็นย่อย (sub-themes) และหัวข้อย่อย (categories) (กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์, 2546, น. 160) ตามประเด็นที่ได้มีการสร้างเป็นแนวคำถามขึ้นมา ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยการนำเอาข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมโยงของข้อมูล นำข้อมูลมาเรียบเรียงและสรุป จากนั้นนำมาวิเคราะห์ต่อโดยการตีความและแปลความหมายหาความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับทฤษฎีกับข้อมูลที่ผ่านการทำให้เป็นหัวข้อย่อย (categories) แล้วพรรณนา (descriptive) ในแต่ละประเด็น โดยอยู่ในขอบเขตแนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่ง ร่วมไปกับการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ วิธี ดังนี้คือ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ศึกษาจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำเป็นรายบุคคลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเล็ก กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มและการสังเกต เพื่อนำมาเปรียบเทียบและสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลแหล่งต่าง ๆ